

Виховання екологічної свідомості на заняттях з англійської мови

Ефективність підготовки фахівця у вищому навчальному закладі значною мірою залежить від того, наскільки злиті у єдине ціле навчання та виховання студентів. У цьому відношенні велике значення має вивчення іноземної мови, яке дає великі можливості для виховання студентів, зокрема для виховання у них екологічної свідомості.

Ці можливості реалізуються, наприклад, при вивченні таких тем, як: “Шляхи збереження довкілля в Україні”, “Історія рухів за збереження довкілля та сучасність”, “Екологічні проблеми у Великобританії та США”, “Проблеми законотворчості в екології”, “Піонери рухів за збереження довкілля”, “Контроль за забрудненням навколишнього середовища”, “Взаємозв’язок життя на планеті Земля” тощо. Вивчення цих тем дозволяє підвищити виховне значення практичних занять з англійської мови одночасно з визначенням мети розвитку у студентів навичок та вмінь практичного володіння англійською мовою. Великий потенціал для виховання екологічної свідомості у студентів, а також патріотичного виховання містять такі теми, як: “Екологічна ситуація у нашому регіоні”, “Національні парки та заповідники України”, “Рятуймо Україну!”.

До роботи над цими темами ми залуцаємо матеріали, які розповідають про необхідність дбайливого ставлення до оточуючого середовища, засобів його збереження для сучасної та майбутніх генерацій.

Вже на першому етапі навчання ми підбираємо такі тексти для читання, в яких вводиться спеціальна інформація, тобто тексти, пов’язані з професійними інтересами студентів. Відповідно до етапів навчання зміст навчального матеріалу ускладнюється, поступово наближаючись до тематики спеціальності студентів.

У процесі роботи ми намагаємося спонукати студентів до творчого пошуку, поставити їх перед рішенням конкретних завдань. Тому нарівні з вже виправданими у практиці викладання англійської мови засобами ми використовуємо і такі, що потребують самостійності, дослідницького та творчого підходу до рішення поставлених завдань, практикуємо створення проблемних ситуацій, бесід за прочитаним матеріалом, роботу над передачею змісту тексту або статті із залученням інших джерел з теми, що вивчається, порівняння та аналіз різних точок зору за змістом декількох текстів або статей, обговорення стану проблем у нинішній час викладення своєї точки зору по темі, що обговорюється тощо.

Даючи студентам завдання до самостійної роботи, ми враховуємо дидактичні вимоги, визначені Л.А.Кофановою та В.Н.Ратинковою, яким повинна

відповідати самостійна робота студентів у зв’язку з формуванням у них пізнавальних інтересів до англійської мови. Робота має виконуватися самими студентами під керівництвом викладача, але без його безпосередньої допомоги; має спиратися на особистий інтерес студентів до обраної спеціальності; формувати навички та вміння, що забезпечують ріст самостійності студентів під час рішення навчальних пізнавальних завдань; стимулювати пізнавальну активність як умову розвитку пізнавального інтересу студентів; забезпечити можливості отримання нових знань професійного характеру через читання літератури по спеціальності англійською мовою та використання інших джерел інформації.

В процесі роботи на департаменті екології зміст літератури для читання, а також всі прийоми роботи направлені на здійснення зв’язку вивчення англійської мови з екологічними дисциплінами. Текст, що відбирається для роботи на занятті або для самостійної роботи має бути інформативним і цікавим, щоб студенти могли задовольнити свої пізнавальні потреби, збагатити свій світогляд, своє уявлення про стан екологічної ситуації в тій чи іншій країні світу. Вдало підібраний текст стимулює мовну активність студентів та їх комунікативну готовність.

Як вказував академік Л.В.Щерба, вивчаючи іноземну мову, студент усвідомлює своє мислення, тобто поглиблено пізнає засоби оформлення думки, глибше і краще оволодіває рідною мовою, здобуває нову для нього інформацію про країну, мову якої він вивчає, про довколишній світ.

Вивчення іноземної мови робить певний внесок у розвиток логічного мислення студентів. Так, заняття англійською мовою сприяє вдосконаленню розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння і т. ін.).

Зокрема такі вправи, як складання плану до тексту або статті, розповідь по тексту, по малюнку спонукають студентів логічно мислити і відповідно логічно висловлювати свої думки.

При вивченні екологічної тематики ми звертаємо увагу на вивчення “глибокої” екології (по аналогії з “глибокими” знаннями), що у повній мірі відповідає вимогам сучасності. Трапляється, що екологи більше дбають про ліквідацію наслідків екологічного лиха, ніж про ліквідацію причин, що це лихо спричиняють. “Глибока” екологія має на меті розвиток нового типу мислення.

Руси за захист довкілля та “глибока” екологія ведуть боротьбу за те, щоб примусити людей прислухатися до Природи, до її внутрішнього голосу, один до одного і працювати разом заради майбутнього своєї країни, своєї планети.

У нашій практиці був неординарний випадок, який також, на нашу думку, допоміг у вихованні екологічної свідомості студентів. Ми дізналися, що у Великобританії, а саме в Уельсі, виникла загроза національній спадщині країни, а саме – виник план побудови невеликого морського порту у заповідній

місцевості, що могло б мати згубний вплив на оточуюче середовище: пам'ятники мезозою, популяцію морських птахів, прибережні води, рослинність і навіть негативно вплинути на таку тендітну уельську національну мову.

Студенти I та II курсів департаменту екології склали лист протесту і поставили свої підписи. Лист було відправлено факсом до Великобританії, в Уельс, у місцеву раду. А через місяць ми отримали листа з подякою від мешканців Уельсу і місцеву газету "Caernarfon Denbigh Herald" (Friday, February, 6, 1998), у якій містилася стаття під назвою "Boat Yard Plan Sunk". У статті розповідалося, що завдяки великій кількості листів протесту план побудови порту в заповідній зоні було скасовано. І серед цих листів протесту був наш лист! Це дуже вразило студентів. Вони зрозуміли, що світ наш – єдиний, спільний для всіх мешканців Землі і що дбати про його збереження треба спільними зусиллями, тому що все в цьому світі взаємопов'язане і взаємозалежне. Ця акція мала певне виховне значення. Велику увагу ми також приділяємо інформації про останні події у сфері екології та останні досягнення екологічної науки. Ця інформація приводиться студентами, які звертаються за матеріалами до бібліотек та проводять пошук у системі "Internet". Такий вид роботи сприяє розширенню екологічного та мовного кругозору студентів, знайомить їх зі станом навколишнього середовища у країнах, мову яких вони вивчають, збагачує їх лексичний запас. Бесіди по прослуханій інформації сприяють розвитку навичок усного мовлення. Правильна організація діяльності студентів має на меті не тільки навантаження їх пам'яті, але спонукає їх до дії за аналогією, підводить їх до аналізу, синтезу, висновку, до вирішення завдань, що розвивають мислення.

Для того, щоб реалізувати завдання, що стоїть перед вищим навчальним закладом, а саме – давати студентам не тільки глибокі знання, але й забезпечити формування гармонійно розвинутої особистості, треба усвідомити, що використання міжпредметних зв'язків на заняттях з англійської мови, в даному випадку – зв'язок з екологічними дисциплінами, відіграє важливу роль. Цей зв'язок дозволяє студентові на практиці використовувати англійську мову, що, в свою чергу, формує зацікавленість майбутньою спеціальністю, сприяє інтеграції пізнавального інтересу до англійської мови з професійними інтересами.

Література.

1. Кофанова Л.А., Ратникова В.Н. О взаимосвязи самостоятельной работы по иностранному языку с познавательными интересами студентов. Республиканский межведомственный сборник научных трудов. – Минск.: Высшая школа, 1988.
2. Щерба Л.В. Викладання іноземних мов у школі. Загальні питання методики. 2-е видання. – М.-Л., 1974. – С. 176.
3. Billis F.L. The Techniques of Language Teaching. – Bristol, 1962.
4. Kolesnik Oleksandr. Environmentalism and democracy. Scholar Forum. The Newsletter of the Open Society Institute's Network Scholarship Programs. – Spring 1999. – Number 2.